

TELEGRAFUL ROMÂN

Nr 27. ANUL XIV.

Telegrafulu este de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditura foiei pe afara la c. r. poste, cu bani ga'ta prin scrisori francate, adreseate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Morarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Sabiu, in 7/19 Aprile 1866.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litero mici, pentru a dou'a ora cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Evenimente politice.

Sabiu in 6 Aprilu

Hrtzg. comunica, ca deputatulu Sabiului Iacobu Rannicher au plecatu in 16 Aprile n. la Pest'a.

Sambat'a trecuta diet'a pestana s'a stramlatu in edificiulu celu nou, candu s'a si tinutu acolo cea d'antâiu siedintia plenaria. Presiedintele in vorbirea sea saluta diet'a in cas'a cea noua si si esprima dorint'a, cá activitatea inceputa in sal'a museului sa ajunga la tint'a ei cu succesu duratoriu. Conte Miko saluta cas'a in numele transilvanilor.

Din B o e m i 'a se scrie ca intemplantu-se resboiu intre Austri'a si Prussi'a, Boemii voru se formeze unu corpu de venatori negri (uniforma negra), pedestri si calâri, cari se voru rugá de Majestatea Sea Imperatulu a fi cei d'antâiu in cea d'antâiu lupta cu Prussii.

Din politic'a din afara insemnamu ca la not'a Austriei din urma, Prussi'a pâna in 16 Aprile inca nu au respunsu nimic'a. Se scrie prin diuarie, ca aru fi fostu lupte mari in sinulu regimului prussianu asup'a acestui respunsu de mare insemnate, si ce avea sa decida in alegerea intre pace si resboiu. O depesia telegrafica din Hrtzg. de eri spune ca s'a espedatu respunsulu. Asteptâmu cu incordare cuprinsulu aceluia. Daspree B a v a r i 'a, carea se vede a fi inclinata a jucá o rola mai insemnata in evenimentele ce au sa urmeze, se scrie, ca aru fi pentru proiectulu de reforma alu confederatiunei germane.

Din Florenti'a vinu sciri telegrafice, ca acolo se crede totu mai multu si mai multu de posibilitatea unui resboiu.

In R o m a n i 'a dopa cum se vede si din actele publicate mai la vale s'a intemplantu lucruri mari. Prin plebiscitu s'a alesu in tote parti principele de Hohenzollern, despre carele chiaru si Debatte spune ca aru fi pe drumu cátra Romani'a, unde sa se presenteze poporulu. Sciri telegrafice spunu despre o miscare in Iasi causata de influenti'a rusésca, cu care ocaziune s'a omoritu 12 ómeni iara 16 s'a ranitu. Mitropolitulu Moldaviei s'a arestatu cá partasiu si urditorin la acestu conflictu. Moruzi au fugitu in Russi'a. Doi din membrii locotiintiei calatorescu prin tier'a de dincolo de Milcovu. Unele diuarie povestescu de o avantgarda rusésca de 10 mii la Sculeni in Besarabi'a.

La Situatiunea de fatia.

Scirile de resboiu se schimba pe di cu cele de pace si indereptu. Bursele acumu radica acumu scobóra pretiurile efecteloru loru; celu mai invederatu semnu, ca in atmosfer'a politica domnescu schimbâri pe di, pe momentu, se vede ca aerulu politicu este ingrecatu de materii de acelea, din cari se potu nasce viscole, deca cum-va nu se ivesce inca de tempuriu unu ventuletiu diplomaticu, in care sa se mistue tote elementele unui resboiu infricosiatu.

Ide'a de unu congressu europénu, candu fu aruncata in lume, aflá si resistintia si dispretiu. De atunci in sa a urmatu resboiulu in Dani'a si acést'a aru fi putinu, dar de atunci s'a nascutu o greutate amenintiátore de pacea Europei, in politic'a ministrului presiedinte prussianu, de Bismarck. Politic'a acést'a fu ignorata preta la inceputu. Cei mai multi o privea de o afacere interna in limitele confederatiunei germane. Liniscea cea mai mare din acést'a parte si o justificau cei mai multi cu aceea, cáci purtatoriu mentiuantei politice era unu Bismarck, u r g i s i t u inaintea camerei prussiane si n e p l a c u t u inaintea liberaliloru europeni. Dara deca Bismarck s'a folositu in tota estinderea, de assiom'a lui Taleyrandu „ca graiulu e datu omului cá sa si ascunda cugetele?” Dar deca Bismarck carele cá parvenu, cunoscea de o parte puterea aristocratica din giurulu regelui seu si de alta parte pre liberalii, cari au sa tina multe cuventâri si toaste pâna candu se determina la ce-va si au manoperatu, cá la aristocrati'a iuncheriloru sa i arunce tierâna in ochi, pre candu sciea, ca pe liberali in óra cea de pre urma inca, ii póte atrage la sine cu o intorsetura liberala si póte cu „Nationalvereinulu“, carele totudenn'a au gasitu destui ignoratori, sta in legaturi secrete?

Remanendu numai cestiunea cea dela gurile Albei (Elbe) in Schleswig Holstein, cestiune deschisa, lucrulu era usioru de deslegatu. Paterile europene afara de cele doue mari nemtiesci puteau sa stea cu bratiile incrucisiate si sa astepte rezultatulu. Austri'a avendu lângá sine statele mijlocii si o armata probata era mai multu decatu sigura de resultatu. Situatiunea in sa s'a schimbatu prin deschiderea altei cestiuni la gurile dunârei, si acestea mai potu trage dopa sine chiaru si o a trei'a cestiune pe tiermii adriaticiei. De aci avemu dara prospectulu celu seriosu ce cuprinde mai Europ'a intréga. Pentruca cetimu in tote dilele de armâri in Germani'a, in Itali'a, de corpuri de observatiune in Franci'a, de concentrâri de trupe in Russi'a de média di si apusu, in Turci'a la dunâre asiá incâtu Europ'a aru paré dopa aceste sciri unu arsenalu si unu castru.

Nu credemu ca inca, nu s'aru puté incungiurá unu conflictu sângerosu, bá sperâmu ca Europ'a apuséna va fi cu multu mai precauta decatu sa dea cursu liberu unoru evenimente, a caroru sfersitu aru fi nepreveditu si acést'a cu atâtu mai vertosu cu cátu, deca nu ne insiéla indiciele diuaristice, pericolulu s'aru strapune cu totalu in resaritul Europei.

Sa consultâmu putinu in privint'a unel atari posibilitâti si map'a Europei.

Deca aruncâmu o privire in partea resariténa aflâmu colosulu rusescu radiemandu-se de doue mări, la média nópte de marea baltica si la média di de marea negra. La marginea sea apuséna de cátra Prussi'a si Austri'a vedemu, ca regatulu Poloniei rusesci e veritu cá unu icu intre aceste doue puteri germane. Din Varsiovi'a se póte amenintiá Berlinulu si chiaru si Vienn'a. Decatu Russi'a la nimic'a nu póte astadi sa cugete mai putinu decatu la asiá ce-va. Planurile traditionali suntu indreptate din vechime cátra cetatea constantina, chieia a trei continente seu a lunei asiá numite vechi. Tint'a ei cea mai de aprópe este asia dara sa si deschida drumulu preste Romani'a.

Sa dicemu, ca sa nu-i póta succéde mai multu decatu atâta deocamdata. Atunci Europ'a apuséna are alu doilea icu veritu in corpulu seu si ven'a principala, dunârea, sugrumata. Urmâriile de aci incolo suntu apoi prea lesne de calculatu. Russiei atunci nu i va trebui decatu cestiunile ce inca nu suntu cu totul deslegate, precum cea a Italiei, unitatea Germaniei s. a. sa intre in cursu, cu unu cuventu Europ'a centrala sa fia ocupata, sitóta Europ'a este amenintiata, pentruca cu calcarea Turciei, carea nu aru puté face resistintia, suntu amenintiate si mările mediterane pâna in oceanulu atlanticu si de ecilibriulu europénu nu aru mai puté fi vorba.

Scirile telegrafice ce ne vinu dela Bucuresci ne intarescu in aceea, ca Russi'a grabesce din tote puterile ocaziunea de a intrá in Moldavi'a, la o eventuala incurcatura in centrulu Europei.

Români' dara in lini'a d'antâiu prin armonia si prin evitarea ori caroru neintielegeri sa si concentreze tote puterile pentru intempinarea inimicului comunu. Ei sa urmeze pre parintii loru candu Europ'a era amenintiata de semiluna. Nu maiputinu este detori'a popóreloru Austriei, cá sa termine fratiesce cu o óra inainte diferintiele intre sine, cá la tempu sa póta oferí concursulu loru si sa nu fia surprinse precum fura óre candu popórele Ungariei la Mohács, pentruca atunci si ajutórele ce s'aru pregati sa vina din apusulu Europei aru puté sosí prea tardiu.

* „Din Bucovin'a. Dupa ce amu publicatu propunerea si motivarea dlui Georgiu de Hormusachi in caus'a autonomiei bisericei gr. or. a tierii Bucovin'a, ne luâmu voia a face sa urmeze dopa protocolulu stenograficu alu dietei bucovinene, cele ce s'a urmatu totu in acea cestiune in siedintia XIX sesiunea IV din 15 Februariu a. c.

D. referinte G. d e H o r m u z a c h i (citesce depe tribuna.)

Inalta dieta!

In siedintia din 8 Februariu a. c. s'a predatu propunerea facuta; cá sa se róge Inaltulu Regimu de statu, a mijloci o decisiune favorítore a adresei pré umilitu substernote de cátra diet'a bucevinéna sub 27 Martiu 1863 Majestâti Sele c. r. apostolice in cestiunea autonomiei bisericei provinciiale gr. or. — unu comitetu constatatoriu din 5 membri spre consultare si referare.

Comitetulu s'a decisu in privinti'a acestui obiectu, precátu de momentosu, pre atátu de urgente, unanimu pentru innoirea nemijlocitei rugári la p. n. tronul prin o adresa préumilita si recomanda spre acelu sfersitu Inaltei case primirea adresei, ce se cuprinde in urmatoriulu proiectu.

Mi e mi remánu numai putine a mai adauge. Imi iau voia a observá, cumca nu se fractéza despre unu obiectu nou, ci numai despre unu indemnul nou la conclusiunea facuta de Inalt'a casa in 27 Martiu 1863., carea e depusa in adres'a substernuta atunci cu umilitia pr. Inaltului tronul, in urm'a cárei'a insa pán'acum dorere n'a urmatu nici o decisiune multiamitóre. Motivarea adresei celei nóue se cuprinde in proiectulu de adresa insusi. Tempulu, care se apropie de incheierea sesiunei, nu me iarta a mai vorbi despre motivele desfasiurate acolo. Si ce se atinge de form'a elaborárei (esecutárei) conclusiunei celei mai nóue a dietei, amu numai a adauge, cum ca din mai multe párti a acestei case si'a esprimitu comitetului ferbintea dorintia, de a innoi rugarea prin o adresa cátra Majestatea Sea Imperatulu. Comitétulu a recunoscutu motivele, care l'a induplecatu la acésta forma, si a alesu cea mai din urma, ca un'a ce privesce mai multu la importantia strordinaria si la urgentia obiectului, precum si la demnitatea si detorintia representatiunei tieriei. De aceea mi iau voia a recomanda proiectulu de adresa spre primire, si voiu avé onóre alu cetii Inaltei case. (Cetesce.)

Majestatea Vóstra c. r. Apostolica.

Insufletiti de inalt'a incredere in pr. in. gratia, ce veghéza asupr'a intereselor tieriei a tuturor regalelor si tierilor impreunate sub sceptrulu Austriei, si in parintése'a ingrigire, indrasnesce diet'a umilitu supusa a ducatului Bucovinei in profund'a reverintia a substerne Majestáti Vóstre c. r. apostolice unu obiectu pecátu de momentosu, pe atátu de pretiosu pentru locuitorii gr. or. ai acestei tieri spre prégratiósa aprobare.

Prin separarea cea prégratiósa aprobata si de curendu esecutata a dieceselor gr. or. de nationalitate serbéscá de acelea ale natiunei románe, si prin infintierea Metropoliei románe in Sabiiu, prin care a ajunsu o dorintia vechia a locuitorilor gr. or. la conclusulu doritu, au intratu biseric'a gr. or. din Austria intr'o fasa nóua si plina de sperantie a desvoltárei ei. Eliberata de partea cea mai mare a catusieloru anticanonice de pâna acum si ia dens'a dejá unu sboru in Ungaria si Transilvania si merge cátra o inflorire, carea garantéza reactiunea cea mai binecurentata asupr'a stárei religióse si morale a respectivei poporatiuni, precum si o multiamita nestingibila acelei cátra inaltulu protectoru imperatescu alu credintiei strabuniloru ei.

Cu atátu mai dorerosu trebuie sa simta acésta tierá de coróna totu de un'a credinciósa, cáci nu numai a remasu dieces'a ei neatinsade beneficiulu renascerei bisericiei universale gr. or., ci s'a lasatu eschisa din sfer'a asiediamintelor canonice in directiunea preinsemnata.

Biserac'a gr. or. din Bucovin'a fú organizata inainte cu trei generatiuni, vreo cáti-va ani dupa predarea acestei tieriei de coróna sub regimulu imperatescu austriacu, — fára consideratiune la positiunea ei ceavechia si autonómá inainte meiatá pe istoriasicane, — prin o dregatoria militara, administratiunea militara de atunci (Planulu de regulare din 29 Aprile 1787).

Form'a otarita prin planulu de regulare, fiindu ca era contraria asiediamintelor canonice a trebuitu sa aiba influinti'a cea mai stricaciósa asupr'a firei bisericiei.

Neperfectiunea, defectuositatea si scaderea cercustárilor bisericesci in acésta tierá, se vede mai in tóte pártile intr'unu cuprinsu deplorabilu.

Cultur'a religiósa si morala a poporului a facutu putínu progresu sub domnirea cea lunga a acelei organizatiuni, carea pâna adia a remasu neschimbata.

Detragendu-se dela bisericá administratiunea averiloru ei proprii date de piosii antecesoru fundului religionariu gr. or. presinte dia Bucovin'a, mai nici odata nu s'au potutu ajunge multiamirea urgentelor necesitati, acoperirea celor mai neincungiurabile procurári pentru bisericá, adese-ori chiaru si dupa desbateri lungi de dieci de ani. Bisericá vechi de lemnu, ruinavere chiaru pe proprietárilu (cele mari) estinse ale fundului religionariu, lipsa de locuintie parochiale competente, negligarea totala a trebiloru scolare, ajutóre nesuficiente la alte scopuri insemnate pentru cultu, unu numeru de totu de josu si neindestulitoriu de stipendii pentru studinti seraci la scólele mijlocii si la universitati prelánga mijlócele cele bogate ale fundului religionariu — suntu numai putine esemple pentru intarirea celor mai sasu dise. —

O decadere atátu de mare a intereselor amintite si a altoru insemnate, o stagnatiune totala a vietiei bisericesci in dieces'a bucovinena, trebui sa fia urmarea necesaria a pusatiunei ei esceptiunale inlantrulu bisericiei gr. or. din Austria.

Insa intristarea credinciosiloru locuitori ai acestei tieri despre astfelu de stare a lucrurilor se simte cu atátu mai tare de densii, candu cugeta, ca vindecarea pentru ranele cele grele a bisericiei loru jace asiá de aprópe.

Candu biseric'a gr. or. din Bucovin'a nu se va mai impede cá prin Inalt'a administratiune a statului in desvoltarea ei naturala canonica; — ci se va lasá ei insasi a administrá independinte lucrurile sale dupa asiediamintele ei cele vechi; candu restituirea autonomiei neincevchite a bisericiei nóstre — nu ni se va mai retiené, candu se va pune punctulu de gravitatiune moralu alu autonomiei, care este conditiunea de vietia a bisericiei gr. or., in comunitatea credinciosiloru ei din acésta diecesá, in intielesu canonicu; candu in sfersitu biseric'a universalá gr. or. din Austria se va intemeia in sensulu constitutiunei ei celei vechi sinodale si drepturil ei in contr'a tuturoru espicárilor schimonosite, si tuturoru schimbárilor — egalu cu drepturil altoru confessiuni — se voru asigurá si sigilá prin unu préinaltu actu de statu imparatescu; numai atunci voru fi socotite legile cardinale si ne inlaturabile ale bisericiei gr. or. si numai atunci se va ajunge multiamirea diecesei nóstre si realisarea celor mai ferbinti dorintie a locuitorilor nostri, cari cu credintia neclatita se tinu de biseric'a cea vechia provinciala.

Cá celu d'antáiu pasiu insa spre realisarea autonomiei bisericiei gr. or. se pare a fi conchiamarea unei adunári diecesane — numésca-se aceea sinodu diecesanu, congregatiune — carea dupa constitutiunea sinodala a bisericiei are a constá dintr'unu asemenea numeru de laici. In acésta adunare diecesana trebuie sa se deslusiesca afacerile bisericesci, sa se pertracteze si rezultatele sa se substérna pentru préinaltu sanctiunare. Atunci se va aduce la indeplinire si in Bucovin'a serbatorése'a asigurare imperatesca a vechiului status quo din Moldov'a, ce l'a primitu Bucovin'a solenelu la predarea ei, si anume a autonomiei nevatemate a bisericiei. Nu mai putínu va avé valóre atunci si Inaltulu cuventu imperatescu, care in préinaltu patenta din 31 Decembre 1851 astfelu suna: „A sustiné si proteje (aperá) fiacare bisericá recunoscuta in tierile de coróna si fia-care societate religiunara in dreptulu de esercitare a religiunei publice, in administrarea independinta a afaceriloru ei, mai departe in posesiunea si impartasirea instituteloru de cultu si invetiamentu si de beneficiuri, in fundatiuni si fonduri“, precum si analog'a concessiune gloriósa a pré inaltei diplome din 20 Octombre 1860 va servi acestei tieri spre binecurentare.

Diet'a conchiamata prin maritimós'a indreptatre constitutiunala dobandita dela Majestatea Vóstra c. r. apostolica de a representá ducatul Bucovinei, se crede a se face démna de pré inalt'a incredere a Majestáti Vóstre numai prin consciintiósa esecutare de o detorintia, aducendu la cunoscinti'a préinaltului tronul imperatescu o lipsa urgenta si o cestiune de vietia a Bucovinei.

Petrinsi de simtiemintele celei mai profunde reverintie si credintie neschimbate, si insufletiti de mangaitórea sperantia, ca Majestatea Vóstra c. r. apostolica, cu cea mai gratiósá consideratiune la starea cea esceptionala a bisericiei gr. or. din acésta tierá si in préinaltu Vóstra amóre de dreptate nu Vetu refúsá Bucovinei aceea, ce este tint'a celor mai scumpe dorintie a totdeun'a credinciosiloru ei locuitori — conditiunea fericirii si a liniscirii consciintiei loru religióse — indrasnesce prea umilitu supus'a dieta, cu privire la préumilit'a ei adresa din 27 Martiu 1863 substernuta pre lángha tóta supunerea Majestáti Vóstre c. r. apostolice, a substerne préumilit'a rugare:

„Majestatea Vóstra c. r. apostolica sa Ve indurati a restituí autonomi'a bisericiei gr. or. din Bucovin'a, garantata prin status quo asiguratulu de pré inaltii Vostrii Antecesoru, si a demandá prégratiósu, cá sa se conchiame spre indrumarea aceleia, cá cea d'antáiu conditiune nedisputabila, o adunare diecesana, carea sa setina regulatu si hotaririle ce se voru face in urm'a unei consultári mature, sa se substérna Majestáti Vóstre c. r. apostolice spre pr. in. aprobare.“

Pres. Cere cine-va cuventu asupr'a referatului comitetului si anume asupr'a acum cetitei adrese cátra Majestatea Sea?

Siefulu tieriei cavaleru de Mirbachu. Amu numai a aduce la cunoscinti'a inaltei case in privinti'a acestui obiectu, cumca adres'a substernuta Majestáti Sele de inalt'a dieta in 27 Martiu 1863. s'a supusu pertractárei, ca aceea insa nu s'a dusu pâna in sfersitu, si se afla in acelu stadiu, ca dechiararea ceruta in acestu obiectu dela Esc. Sea D. Eppu gr. or. numai de curendu a ajunsu la mine, si cumca eu voiu supune, dupa-ce prin inchiderea dietei ocupatiunea mea de casa se va puté estinde intr'o mesura mai mare, acestu obiectu unei consultári mature si atunci lu voiu indrumá mai departe la inaltele oficiuri centrale.

Pres. Mai cere cine-va in asta privintia cuventu.

Referintele G. de Hurmuzachi. Mi iau voia a face observare la dechiararea facuta chiaru acum din partea Dlui Siefu

de tiéra inaltei case, cumca eu nu me potu simți indemnata a recomendá inaltei case o alta conclusiune.

Eu cred, cumca acea pertractare se unesce fôrte bine cu prúmili'a rugare, carea acum se substerne pré inaltului tron cu privire la impregiurările cele nóue si la crescend'a urgentia a lucrului.

De aceea mi iau voia a propune primirea neschimbata a adresei, carea acum s'a comunicatu cu DVóstra.

Presied. Comitetulu alesu pentru consultarea cestiunei despre autonomi'a bisericeii, a propusu inaltei case primirea adresei, carea in intregulu ei cuprinsu s'a precetit.

Acei Domni ablegati, carii se dechiara pentru adres'a acum celita, suntu rugati a se radicá. (Se intempla.)

Adres'a s'a primitu cu unanimitate.

Dela diet'a Ungariei.

Scótemu din „Concordia“ urmatóarele :

Pres. reportéza, ca si-au predatu credentiunile : Alesandru R o m a n u deputatulu cercului de alegere Ceic'a, I. Fejér dep. orasiului Bereczk, I. Boér dep. Odorheiului, Fridericu F e h d e n f e l s si Lud. B i n d e r dep. orasiului Mediasiu. Aceste credentiionale tóte au fostu date comisiunei permanente verificatóre.

Se verificá definitivu Moise B e r d e dep. scaunului Háromszék. In contr'a lui Andreiu P e t h e abl. Cosiognei (Kolozs) s'a hotaritu investigatiune, si de comisariu se tramise Ludovicu P a p p. Se mai verificara definitivu c. Samuelu V a s s dep. comitatului Dobacei si Lad. M a k r a y dep. comit. Hunedórei.

Alegerea dep. Fr. S i p o s din comit. Beregh se nimici unanimu, prin urmare comisiunea centrala a susamintitului comitatu se va provocá sa ordinedie alegere nóua.

Cu privire la alegerea ablegatului Ladislaui D é c s e y din Sz. Cseh, comit. Solnocului de mijlocu; cas'a a otaritu investigatiune, cu a cárei esecutare fu delegatu dep. Sam. T ú r y.

Din investigatiune se dovedi, ca in locul de alegere fu bataia, in carea sa ranira preste 50 inisi dintre cari unulu si mori dupa un'a óra.

In urm'a acestei bataie partid'a lui Alesandru B u d'a se departara din locul de alegere si asiá Lad. D é c s e y se alese prin achiamatiune.

Comisiunea verificatória s'a dechiaratu pe lángha nimicire, éra spelese investigatiunei sa le acopere L. D é c s e y.

Dupa aceste punendu presidele intrebarea, majoritatea fu pe lángha nimicire.

Siedinti'a publica a casei repr. din 12 Aprile.

Balt. H o r v á t h, cá referintele comisiunei de 12 inisi, emisa in privinti'a a g e n d e l o r u dietali, cetesce proiectulu aceleiasi, precum urméza :

1. Sa se formezeo comisiune de 60—70 de membri care va face proiectu :

a) Despre organizarea comunelor, cu privire la tóte referintiele acelor'a.

b) Despre organizarea deplina si definitiva a comitatelor, cetátiloru si districtelor.

II. Sa se aléga o comisiune de 70—80 de membri cu indrumare, cá sa faca proiecte de lege :

a) Despre dreptulu civile— materiale si formale,— in legatura cu sistem'a cártiei funduali, si cu estindere la relatiunile feudali, ce sustau inea, si la despusetiunile analoge acestora,— cátra cari se numera si regularea definitiva a drepturiloru si detoriiloru de patronatu.

b) Despre dreptulu penale— cu privire la partea lui materiala si formala,— si despre sistem'a de inchisori.

c) Despre dreptulu cambiale si comerciale.

d) Despre dreptulu montanisticu.

e) Despre ordinarea referintieloru de proprietate.

f) Despre o lege de indigenatu, de imigrare si emigrare.

III. Sa se esmita o comisiune de 30—40 de membri, cá sa faca proiectu de lege :

a) Asupr'a relatiuniloru confessiuniloru diverse, intre sine, si fatia cu statulu, luandu de basa in proiectulu seu principiulu egalitátii, inea si in privinti'a aceloru confessiuni, pre cari legea pán' acum nu le au impartasitu intr'aceea.

b) Despre instructiunea publica, si deschilinitu despre educatiunea popurala; cercuscriendu-se si in privinti'a acést'a drepturile si detoriele statului, pe lángha sustinerea nevatemata a dreptului autonomu alu confessiuniloru singuraticé.

IV. Sa se constituize o comisiune de 60—70 de membri, care va avé :

A culege date, si a proiectá pe basea acestora atari dispusetiuni legelative, prin cari se va poté promová desvoltarea poterei materiala a tieriei, si impedecá stavilele ce i se opunu, cu privire deschilinita asupr'a imbunatatirei agriculturii, fabricaturii, manufacturii, industriei si comerziului, asupr'a ordinárei referintieloru de banca si creditu, si asupr'a infiintárei unei sisteme de comunicatiune, corespundiatóre intereseloru tieriei.

V. Sa se aléga o comisiune de 30—40 de membri, cu instructiunea :

ca cercetandu starea instituteloru publice de tiéra, mai cu séma a teatrului nationale magiaru, a museului, a academieii scientifice magiare, a Ludoviceului, sa propuna atari dispusetiuni legelative, cari potu avé efectu spre imbunatatirea spiritala si materiala a acestoru institute.

Opiniunea comisiunei despre modulu constituirei acestora 5 comisiuni este : ca totumembrulu casei sa póta luá parte intr'un'a séu alt'a comisiune. Inainte de a alege darcomisiunile, cá acele sa se póta constituí corespundiatóriu recerintieloru, ce le rechiamá cualificarea de specialitate,— comisiunea aru vedé de lipsa a provocá pre membrii casei, cá intr'unu terminu anumitu sa se dechiare, cumca : amesuratu chiemárei si cnoscintieloru lor, in pertractárele cárei séu cároru comisiuni aru dorí mai cu de a dín-sulu a luá parte ?

Comisiunea subscrisa, numai dupa sosirea dechiariuniloru acestora, va fi in stare a proiectá otaritu si asiá numerulu, detiermunitu acum'a numai aprósimative, alu membriloru tie cárei comisiuni : ca, de o parte, tóte comisiunile sa se formeze de o data din membrii casei, éara de alta parte sa nu se ingreuneze peste mesura singuraticii deputati, si cá sa se póta efectuí principiulu echitátiei, ca numai deputatii, ce se voru invoí, sa se impartia la mai multe comisiuni decátu un'a.

Se intielege de sine, ca alegerea libera a casei nu se póte margini prin insinuatiunile aceste : se póte presopune inea, ca membrii on. case voru fi in privinti'a fia-cárei comisiuni cu luare aminte la insinuati, incátu nu va trece numerulu acestora peste numerulu, ce se va defige, alu membriloru atárei comisiuni.

Fia-care comisiune aru fi sa capete de instructiune generala :

1) Cá in lucrárele lor sa pornésca din principiile sistemei ministeriale respnsabile basate pe legile nóstre.

2) Ca, incátu aru vedé de lipsa si cu scopu sa póta chiamá barbati de specialitate, chiaru si afara de sfer'a casei reprezentantiloru;

3) Cá, in casurile, candu decideréa vre-unei intrebári va depinde dela deslegarea unei atari intrebári analoge, care se tino de sfer'a altei comisiuni— comisiunile diverse sa vina in atingere intre sine prin emisi, ear intrebári atari preliminarie, cari, in lucrárele mai de parte aloru dóue séu mai multoru comisiuni, forméza punctu de pornire, sa se deslege in siedinti'a mista a comisiuniloru interesate, cu privire la unitatea principiale recerata;

4) Cá fia-care comisiune sa se póta impartí, dupa natur'a obiectelor sale, in un'a séu mai multe subcomisiuni; éara cestiunile principiali comuni sa se pertractedie in siedinti'a totala a comisiunei principali.

Afara de aceste mai este sa se aléga o comisiune pentru revederea art. 4 de lege din 1747/8 despre alegerea dep. dietali, acést'a inea se va poté intemplá numai dupa regularea comunelor, comitatelor etc. Pest'a 12 Apr. 1866. B. Halász m. p. not. com.

R a s í n a r i 3 Aprile.

Astadi se seversi in sinulu acestui opidu o festivitate fôrte insemnata. Aceea fu, amu poté dice intreita, pentruca pre lángha serbatórea dilei se mai serbá si chramulu scóteloru nóstre capitale de aci, cu care ocaziune se cetí si inaltulu decretu guvernialu prin carele aceloru scóle li se dá dreptulu de publicitate, va sa dica : pasiescu scólele capitale din Rasinari si dupa dreptu in sírulu aceloru institute ale monarchiei austriace, cari au putere a dá atestate, cu care elevii esiti din acele scóle, avendu calculi receruti sa póta intrá in clas'a urmatóre, in ori care altu institutu de invatiementu din cuprinsulu monarchiei austriace intregi.

Serbarea se incepú cu servitiulu Ddieescu celebratu de onorabil'a Preotíme locala sub pontificarea Prea on. P. Sav'a Popoviciu Barcianu Parochu localu si Asectoru consistorialu. La acestu servitiu erau de fatia o multime mare de poporu, tinerimea scolará si cá óspeti Preotulu gr. cat. din Rasinari, unu numeru frumosu din inteliginti'a preotíesca si laica (mirenésca) din Sabiu.

Dupa finirea Stei Liturgii, a plecatu preotímea si ceealalta asistintia in prócessiune cátra scóli, precesa si urmata de poporu. Scólele purtau astadi si semne esterióre de serbatóre, fiindu decorate cu verdétia si cu flamuri nationale si imperatesci. In curtea scóteloru se facú sántirea apei si dupa stropire se cetí decretulu gubern.; iara dlu Dir. alu scóteloru I. Mihaltianu rostí unu cuventu *) acomodatu dilei, cu care apoi se si terminara ceremoniele festivitátiei. Se insemnánu ca cantárele si la st'a Liturgia si la sántirea apei se esecutara de cátra tinerimea scolará, carea dovedi o destula de buna deprindere atatu in cele bisericesci, cátu si in imnulu poporalu cantatu totu dedens'a dupa cetirea decretulu mentianatu. Un'a nu putem sa trecemu aici cu vederea si carea nu privesce numai pe Rasinari, dara amu poté dice, ca pre toti románii din Ardélu si adeca, cá la asemenea solemnitáti úrchi'a ascultatorulu intalnesce séu numai glasuri singuraticé (ale cantoriloru singuraticii) séu numai ale tinerimei celei crudutie. Noi credemu, ca in o comuna cá a Ra-

*) Amu dori sa'lu avemu pentru publicare

sinariloru, unde barbati cu mai multa séu mai puțină inteligintia, nu sunt rarități, mai departe unde scim, ca toti au trecut prin școl'a, care nu au fostu nici candu straina cătra biserică și cătra cântările ei, trebuie să presupunem, bă suntem convinși, ca toti știu cântă și asiă amu citeză a reflectă, ca de ce să nu se împartășească toti acei'a, de ce nu totă biserică la cântările mai alesu cele liturgice? pentruca glasurile cele multe împreunate și în o cantare unisona înfrumșetieze cântarea cu multu mai tare și redica și sustine evlaviea tuturor.

Să nu uităm și trecurile care încă contribuira la ilustrarea festivității.

Dupa amând se dede o mersă festiva. Amintim împregiurarea acést'a pentru că sa nu trecem cu vederea unele momente ce merita a fi incunoscintiate publicului. Asiă avem mai întâiu a memoră toastulu redicatu pentru Majestatea S. e. c. r. apostolica Imperatul Francisculosifu I. de cătra Prea Ven. P. Protosincelu Nicolae Popea; pentru Escelenti'a S. e. a Prea sântitu Archiepiscopu și Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a de cătra Il. Sea dlu consiliariu de finantie Petru Maniu, carele impleți în cuventulu seu, potrivit intemplantilor faptice, și o pia amintire de intru fericire reposatulu Episcopu Vasiliu Mog'a; pentru Institutu de cătra dlu Senatoru Rosca; pentru ópeti de cătra Pré on. Parinte Sav'a Popoviciu Barcianu și în fine pentru comun'a Rasnari de cătra dlu adv. Dr. Ioann Nemesiu.

Au mai fostu și alte toasturi dintre cari însemnămu pre celu specialu pentru Pré on. P. Protopopu Ioann Pannoviciu și pentru Il. S. D. cons. de Școlé Dr. Pavelu Vasiciu și cu deosebire celu în memori'a a duoru vechi luptatori și amu puté dice urditori ai castigării drepturilor acestei comune, drepturi fără de care Rasnarii aru fi avutu sórtea de helotii strainiloru. Cugetămu aici la Lungu și Jurculetiu. Despre celu d'antăiu s'a amintitu, ca cu o stăruintă de feru și cu o jertfire de sine și de averea sea, au umblatu până pre la Vienn'a pentru comun'a Rasnari; iara candu Imperatul Iosifu II fu în Ardél, de-si fú împedecatu în feliu de feliu de moduri dela audiintia imperatésca, nu se lasă, până ce aruncandu-se dinaintea trasurei imperatésca, atrasa atentiunea Înaltei persóne, carea loă la sine scrisorile cele tinea Lungu a mâna și nu multu dupa aceea se plini dorintia lui Lungu, carea eră și a Rasnariilor. Jurculetiu se dîse, ca au contribuitu multu la înmultirea fondului școlastic.

Fia ca serbatórea de adi cu tóte amenuntele ei precum și cu suvenirile din trecut sa fia, de o parte unu adansu la velf'a acéstei fericite comune, de alta parte, unu nou impulsu și unu nou isvoru de fapte folositoare, în cătu cu superbia sa ne putemu provocá la Rasnari și fără șfiala sa o asiediămu la tóte ocasiunile între modelele natiunei nóstre. Fia! fia!

Principatele române unite.

Proclamațiune.

Români! În cursu de diece ani-a-ti doveditu de trei ori în fati'a Europei, prin actele și voturile Vóstre ca sunteți o natiune, ca aveți consciintia de drepturile și trebuintele vóstre, ca voiti unirea și că scutu alu nationalității nóstre unu Domnitoriu strainu; și fiacare afirmare a vóstra a fostu aplaudata de tóte natiunile, fiacare actu alu vostru a fostu recunoscutu și confirmatu de puterile garanti.

Faptulu dela 11—23 Februaru, fiindu o noua și multu mai puterica afirmare v'au atrasu și admirarea și iubirea mai a unanimității puterilor celor mari. Acésta iubire, acestu respectu alu autonomiei, alu suveranității nóstre, ele le-au aretatu prin oprirea ori-cărei intervenire, prin primirea oficiale a reprezentantului nostru și a comisarilor de cătra Majestatea Sea Sultanulu, și a agintelui guvernului de cătra Majestatea Sea Imperatul Francisiloru, și prin amanarea Conferintiloru până ce, în fati'a noiloru împregiurări, ve-ti fi vorbitu din nou, va veti fi afirmatu din nou, veti fi pusu cea de pe urma mâna la seversirea maretiei vóstre lucrări.

Déca însa puterile cele mari v'au lasatu deplin'a domnia asupra vóue însive, ele au ochii tîntiti pe noi; căci de destinările Romaniei sunt legate și interese mari ale Europei, și este doveditu până la evidintia ca acele interese nu potu sa le lase a permite că gurile Dunărei sa fia în mâna unei natiuni desbinat trunchiate, slabe prin urmare și cu totulu departe de a fi bulevardulu putericu pentru redicarea căru'a puterile garanti au versatu sângele și comorile lor.

Pentru consolidarea acestui bulevardu, natiunea a cerutu, cumu dîserămu, la 1857 și 1859, unu domnitoriu strainu.

Celu alesu încă la 11—23 Februaru, declarandu oficiale ca din cause de familie nu póte primí; noi, autorisati de vointi'a natiunale condusi de datori'a ce avem de a pune frău tuturor intrigilor și uneltirilor ce au de scopu sugrumarea nationalității nóstre, și siguri ca de asta data vointi'a natiunale va fi încoronata de cea mai deplină isbenda, supunem la alegerea directa a natiunalei, că domnitoriu alu româniloru, pe Principele Carolu Ludovicu Hohenzollern, ce va domni supt numele de Carolu I.

Români! Dorintia vóstra nestramutata de a fi o natiune tare, lumin'a ce ati dobenditu prin atâtea lungi și dureroase suferintie, prapasti'a dela gur'a cărei ne-a departatu actulu dela 11—23 Februaru, și în care inimicii se silescu necontentu a ne pravali, ne da credintia ca veti dá în unanimitate corón'a Principelui Carolu I, și veti face ast-feliu că peste puținé zile Europ'a întreaga se repete unanim'a nóstra strigare: Traiesca Romani'a un'a și nedepartita! (Urméza subsemnatele.)

Consiliulu de Ministru.

Români! Înalt'a Locotenintia, prin proclamatiunea sea, v'au datu în cunoscintia ca dela voi numai depinde acum fericirea Romaniei, și putemu dice fiinti'a ei.

Suntu diece ani, de candu în trei rânduri și în cele mai mari și mai solemne ocasiuni ati dechiaratu, a-ti votatu în unanimitate ca cunosceti ca împregiurările politice și positiunea nóstra geografica ceru imperiosu, séu se fimu o natiune unita și tare, seu sa perimu, și ca nu vomu puté fi o natiune de nu vomu avea pe tronulu Romaniei unu Domnitoriu care sa fia membru alu unei'a din familiile domnitóre în Occidente. Astadi dorintia vóstra e implinita mai multu încă de cătu cea mai mare ambitiune natiunale aru fi potutu pretinde.

Principele Carolu I, este membru a doué familii domnitóre, și cari încă suntu din cele mai strălucite, din cele mai puterice. Este ruda de aprópe și încă din ramur'a de susu cu famili'a Regésca a Prussiei, cu acea familie ce totudeun'a a nascutu din sinulu seu eroi și care a datu pre Fridericu celu mare, ce prin sciintia și vointi'a sea prefacu ducatul celu micu ce i-a încredintiatu natiunea, într'unulu din cele mai puterice regate ale Europei.

E ruda prin doué ramuri cu Napoleone III, și încă consideratu că facendu parte din ea însași de aceea familie Bunaparte, nsemnata de mân'a lui Dumnedieu, ce dete lumii incremenita doi Napoleoni, cari adorati că nisce semi-diei o condusera cumu conduce magnetulu ferulu, la democratia, la respectulu nationalitățiloru, la glori'a cea adevéraya și neperitóre.

E fiulu Altetiei selé regale, Carolu, Antonie, Ioachim, Principe de Hohenzollern, capulu partidei liberale, și celei mai înveliate din lume, a natiunei Germane. Fiulu singurulu Principe din lume care pentru unirea, pentru unitatea Germaniei a sciutu a merge cu sacrificiulu până a se cobóri de pe tron, și care astadi stimatu, adóratu de gloriós'a Germania, este unulu din cei mai de capetenia conducatori ai ei spre libertate și unitate.

Carolul I, alu româniloru, este elu însuși unulu dintre cei mai stimati și iubiti principi ai Europei, patrunsu de cele mai nobili și liberali principie, modestu cum este totudeun'a virtutea și tare că credintia candu are o datorie de implinitu.

Români! cu mân'a pe consciintia, în acestu momentu sacru în care în adevéru cerulu se deschide pentru Romani'a spre a înregistrá nemurirea ei că natiune, jurămu înaintea vóstra, înaintea lui Dumnediu și a Europei ca avem asicurarea ca Carolu alu româniloru, va conduce Romani'a pe calea dreptății, a virtutii, a libertății, și ca numai cu elu și prin elu ea va putea fi, și si va puté indepliní missiunea ce i-a semnatu provedinti'a. În picioré dar Români! Ór'a mântuirii a sunatu. Cartea vietiei Romaniei s'a deschisu înainte-va; cu o mâna pe ranele vóstre cele sangerânde, și cari erau în ajunsu de a cangrená, și în ceialalta cu péna vietiei, mergeti și scrieti în Plebicistu, Carolu I, Domnu alu româniloru. Provedinti'a, voindu a ne luminá prin semne chiaru, a făcutu că în diu'a de 8 Aprile, în care se inchide plebicistulu, Carolu I, împinesce 27 ani. Provedinti'a voindu a ne desceptá a făcutu că Dunarea, acestu fluviu căru'a datorim protectionea Europei sa i-a nascere, sa aiba isvorulu în tiéra chiaru unde a nascutu Carolu I, Domnulu Romaniei. Votati dar români, cu vechi'a vóstra credintia, votati cu tări'a vóstra romanésca, votati în unanimitate și fără unu minutu de șiovăire, și intrigile tóte se voru nimici, și cu proclamarea votului vostru se va proclamá, se va afirmá fiinti'a patriei române. București, 2 Aprile, an. 1866.

Ministrii Ioann Ghic'a, Dimitrie Ghic'a, P. Mavrogheni, C. A. Rosetti, I. Cantacozino, Maioru D. Lec'a.

Iasi 12 Aprile. Bucuria la culme! Partidele de domnu strainu și de domnu pamenténu, aséra functionara astfelu.

Unirea până la mórte! Principe strainu de rasa latina! Persóne oficiale rusesci, conducu fătisulu clubulu straino-separatistu.

Moruzi care lucrédia sub numele cumnatului seu Rosnovénu, în clubulu separatistiloru amenintiară pe unisti ca la întâiulu seu siueru Rusii voru fi aici.

Iasi 12 Aprile.

Astadi s'a unitu întrég'a partida Natiunale din Iasi și a proclamatu în entusiasmulu tuturoru ca dorintia româniloru este Unirea cu Principe strainu de vitia latina. Acést'a s'a aclamatu în palatulu Universității de mai multe sute de cetățieni români și s'a subscrisu actulu confirmatu.

Biuroulu Comitetului natiunale din Iasi:

V. Pogoru, Tacu, Maiorescu.